

Bankovka 100 marek (2. 1. 1960), Německo

V „Merkur Revue“ č. 1/2008 jsme zahájili malý seriál představování výtvarně i technicky nejzajímavějších bankovek evropských států podrobným popisem anglické bankovky 50 liber emise 1981. Dnes přinášíme analogickou studii, zabývající se německou bankovkou 100 marek, vydanou 2. ledna 1960 (viz obr. 1a-avers, 1b revers).

Parametry bankovky:

Rozměry:	160 x 80mm
Číslování:	sedmimístné, dvakrát na lící straně, červené
Serie:	písmeno, seriové číslo, písmeno Jsou známy tyto serie: N...X, P...X, Q...A a dále ještě náhradní (tzv. replacementy, ersatznote): Z...A
Doba platnosti:	26. 2. 1962 – 28. 2. 2002
Podpisy:	Karl Blessing (prezident Deutsche Bundesbank 1958-69), Dr. Troeger (viceprezident)
Autor bankovky:	Hermann Eidenbenz (také tvůrce švýcarských bankovek)
Tiskárna:	Giesecke & Devrient GmbH, Mnichov

Obr. 1a

AVERS (LÍC): vpravo podobizna SEBASTIANA MÜNSTERA, německého renesančního humanisty, kosmografa^{*)} a všestranného učenice. Vzorem pro tento návrh bankovky byl obraz Christopa Ambergera z r. 1547 (obr. 2). Uprostřed je velká hodnotová číslice 100 (na podkladě souměrného gilošového obrazce), která se ještě ve zmenšené podobě opakuje 4x v rozích základního tiskového obrazu. Nad touto číslicí je označení hodnoty slovy HUNDERT DEUTSCHE MARK - tento nápis se opakuje menším dvoubarevným tiskem vlevo dole uprostřed menší dekorativní giloše, tištěné rovněž dvoubarevně. Pod velkou hodnotovou číslicí 100 je název emisní banky DEUTSCHE BUNDESBANK, pod ním podpisy představitelů banky a zcela dole místo a datum vydání bankovky - *Frankfurt am Main, 2. 1. 1960*. Vlevo nahoře je uvedeno slovo „Banknote“ ozdobným staroněmeckým písmem. Po stranách velké číslice 100 jsou v malých elipsách zkratky německé marky - písmena DM. Barva modrá, tmavěmodrá až modročerná - tisk z hloubky. Podtisk je vícebarevný (modrá, žlutá, olivovězelená, světlehnědá, červenofialová) s převládající barvou modrou - tisk ofsetem.

REVERS (RUB): uprostřed symbol a znak německého státu - velká orlice s roztaženými křídly, která mají ztělesňovat národní hrdost německého národa. Pod pravým křídlem orlice označení nominálu 100, pod ní hodnota slovy a nad ní ve elipse opět zkratka DM. Pod levým křídlem v gilošové růžici je umístěn znak Německé spolkové banky. Orlice je na podtisku nádherné, převážně modré vlnovkové giloše, která v podstatě zaplňuje celý hlavní tiskový obraz na rubu bankovky. Ve všech čtyřech rozích je stejně jako na lici označení hodnoty číslicí 100. Rovněž v pravém dolním rohu je větší číslice 100 v ozdobném ornamentu, který je totožný s lící stranou a proti světlu se s ní kryje. Vpravo nahoře je uvedena trestní pohrůžka: WER BANKNOTEN NACHMACHT ODER VERFÄLSCHT ODER NACHGEMACHTE ODER VERFÄLSCHTE SICH VERSCHAFFT UND IN VERKEHR BRINGT, WIRD MIT ZUCHTHAUS NICHT UNTER ZWEI JAHRE BESTRAFT, tj. doslova KDO BANKOVKY PADĚLÁ NEBO POZMĚŇUJE ANEBU PADĚLANÉ ČI POZMĚŇENÉ SI OBSTARÁ A UVEDE DO OBĚHU, BUDE POTRESTÁN NEJMÉNĚ DVĚMA ROKY VĚZENÍ. Hlavními barvami jsou opět modrá, šedá, tmavěmod-

Obr. 2

Obr. 1b

rá - tisk z hloubky. Hodnotová číslice a znak Německé spolkové banky jsou tištěny barvou fialověhnědou. Podtisk je proveden různými odstíny barvy modré v kombinaci se světlehnědou - tisk ofsetem.

Ochranné prvky:

- v levé nepotíštěné části figurální vodoznak Sebastiana Münstera;
- ochranný kovový proužek v levé části zapuštěný do papíru, viditelný proti světlu;
- dekorativní obrazec vlevo dole se kryje proti světlu ve všech křivkách s rubovou stranou, resp. splývá v jeden celek - je to předchůdce dnešních soutiskových značek;
- seriové písmeno a číslo bankovky je vytištěno fluorescenční barvou a reaguje pod ultrafialovým zářením (zbarvuje se do oranžova);
- fluorescenční vlákna, volně rozložená v papíře, viditelná rovněž pod UV lampou.

Podrobněji k námětu bankovky

Avers: SEBASTIAN MÜNSTER se narodil 20. 1. 1488 v Ingelheimu nad Rýnem. Jeho otec Andreas byl správcem místní nemocnice Duchy svatého, kterou spravovala církev. Malý Sebastian byl vychováván ve zbožnosti, k účtě k bohu a k neotřesitelné autoritě katolické církve. Proto neudivuje, že r. 1505 po úspěšných studiích na vysoké škole františkánského řádu, do tohoto řádu vstupuje. Potom studuje v dalších německých městech: Löwenu, Freiburgu, Rouffachu a Heidelbergu. Je mimořádně jazykově nadaný a proto neváhá studovat kromě tradičních evropských jazyků (kam samozřejmě patřila i latina) i takové jazyky, jako je řečtina, hebrejština, ba dokonce aramejščina či etiopština. Velmi se zajímá a studuje také přírodní vědy, zeměpis, matematiku a astronomii. To vše s jeho velkým nadáním přispívá k rozšiřování jeho obzoru vědomostí a umožňuje mu získávat nebývalý přehled, který se s ovládnutím každého dalšího jazyka jen zvětšuje. Na základě těchto poznatků a studií se začíná cítit humanistou, vpravdě renesančním člověkem, který své schopnosti a vědomosti chce předávat dál ostatním. Zatím ale dál pátá (podobně jako Leonardo da Vinci) po pravé příčině věcí, po skutečném stavu a podobě tehdejšího svě-

^{*) kosmografie - nauka a souhrn poznatků o Zemi, sluneční soustavě, vesmíru a zákonech, jimiž se řídí}